

EDUKACJA POLONISTYCZNA WOBEC TRUDNEJ WSPÓŁCZESNOŚCI

UNIVERSITAS

Jakie szanse ma edukacja polonistyczna wobec twardej praw globalnego rynku, rewolucji informatycznej i dyktatu kultury masowej? Autorzy artykułów zawartych w niniejszym tomie rozważają, jakie możliwości sprostania wymogom współczesności daje nowa *Podstawa programowa*, jak można przygotować nauczycieli do odpowiedzialnego wyboru lektur i sposobów ich interpretacji, jak mądrze pogodzić tradycję z nowoczesnością. Podsuwają pomysły nowych odczytań literackich i filmowych arcydzieł, wykorzystywania multimedialnych środków przekazu, do których przywykła młodzież, ale zarazem – uwróżliwiania na wartości coraz bardziej jej obce. Wskazują na niedostatki kształcenia językowego i podpowiadają, jak ratować kulturę języka. Przedstawiają, jak ze zmianami w potrzebach i możliwościach współczesnych uczniów radzą sobie autorzy zagranicznych programów edukacyjnych, i rozważają, które z ich doświadczeń można wykorzystać w polskiej szkole.

cena 37,00 zł

ISBN 97883-242-1210-1

9 788324 212101

www.universitas.com.pl

SPIS TREŚCI

WSTĘP

- **Troski i nadzieje edukacji** [Anna Janus-Sitarz] 11

SZANSE I ZAGROŻENIA WSPÓŁCZESNEJ DYDAKTYKI LITERATURY

- **Czy nowa Podstawa programowa zmieni nauczanie
języka polskiego?** [Stanisław Bortnowski] 17

[Zastrzeżenia wstępne: ograniczony wpływ dokumentu na praktykę szkolną!; Pola interpretacji; Jakie wnioski ze spisu lektur?]

- **Przygotowani do wolności? (O odpowiedzialnych wyborach
lektur i sposobów ich interpretacji)** [Anna Janus-Sitarz] 37

[Bezradni wobec kanonu (nieczytanych) lektur; Trudne pytania o kryteria wyboru lektury; Przesłanki wyboru sposobu czytania (1. Pod presją testów; 2. Podpowiedzi zwrotu kulturowego); „Kto cię polskiego uczył?!”]

- **Polonistyka nowoczesna – nowe wyzwania i tradycja**
[Anna Pilch] 52

[Świadomość nowoczesności; Określenie nowej estetyki – kierunek przewartościowań w przeobrażeniach estetyki; O nowych możliwościach czytania tekstu we wspólnej przestrzeni werbalno-wizualnej; Julia Hartwig i Henri Matisse; Obrona tradycji polonistycznej w kontekście nowych możliwości. Kanon]

STARE LEKTURY W NOWEJ RZECZYWISTOŚCI

- **Uratowanie przez współczesnianie, czyli multimedialny blask lektur** [Maciej Pabisek] 71

[Jaka dojrzałość?; Mit kanonu; Mit nowoczesności; Nudne lektury, nudne lekcje; Bódcze; Kogo uczymy?; Podsumowanie]

- **Oswajanie obcości i dostrzeżenie różnicy. O arcydziełach na lekcjach polskiego – na przykładzie *Wesela***
[Marta Rusek] 87

[„Wysście sobie, a my sobie”; „Skądś te słowa znam”; „Co wy o nas wiecie, – nic”; „Jakaś historia wesola, a ogromnie przez to smutna”; „Tak to czuje, tak to słyszę”]

- **Poetyckie zapisy doświadczenia starości wobec wyzwań świata ponowoczesnego i polonistycznej edukacji**
[Joanna Hobot] 104

[Obraz starości w podręcznikach szkolnych i kanonie lekturowym; Doświadczenie starości; Jestem materia mej książki; Stary Tolstoj starych poetów; Tolstoj miał wszystko; Niepóźny – wnuk; „Stary lubieżny dziadu pora tobie do grobu”; Dionizje i warkocz jesieni...; Szczęśliwa jak hipopotam; Jednym zdaniem]

NIEDOSTATKI KSZTAŁCENIA JEZYKOWEGO W SZKOLE

- **Refleksje nad kształceniem językowym w szkole przed wejściem w życie nowej *Podstawy programowej***
[Jadwiga Kowalikowa] 139

[Nadzieje i sceptycyzm – spory wokół nowej Podstawy; Bilans osiągnięć i niepowodzeń kształcenia językowego; Doskonalenie użycia języka a wiedza o języku; Założenia a praktyka, czyli niedostatki kształcenia językowego w szkole; Swoistość edukacyjnych interakcji a uczenie etykiety językowej; Retoryka w szkolnej edukacji; Kształcenie sprawności rozumienia tekstu]

- **Kultura języka w liceum wobec zagrożeń (i możliwości) współczesności** [Wojciech Strokowski] 164

[Jak ratować kulturę języka?; Stan kształcenia językowego i kultury języka w liceum; W poszukiwaniu rozwiązań; Jak zmotywować nauczycieli?; Wzorce kultury języka, czyli na równi pochyłej; Zamiast zakończenia, czyli kultura języka na co dzień]

- **Uczeń – kompetentny twórca tekstu** [Ewa Nowak] 178

[Dydaktyczne implikacje lingwistycznych teorii tekstu; Zagadnienia tekstu uczniowskiego w Podstawie programowej; Uczniowska kompetencja tekstotwórcza, jej składniki i wyróżniki]

- **Kształcenie językowe. Od wiedzy do kompetencji**
[Ewa Horwath] 193

[Kształcenie językowe w Podstawie programowej; Postulaty językoznawców spełnione; Kształcenie językowe w praktyce szkolnej; Przygotowanie metodyczne studentów; Propozycje ćwiczeń; Fonetyka; Fleksja; Słowotwórstwo; Składnia; Ważna jest przede wszystkim kompetencja językowa]

NAUCZYCIEL PRZEWODNIKIEM W CHAOSIE OFERT KULTURY MEDIALNEJ

- **W poszukiwaniu „czegoś więcej”. O szkolnych próbach kształtowania wrażliwości na dobre filmy**
[Witold Bobiński] 225

[Jak istnieje film?; Czy oceniania trzeba się uczyć?; Dobry, bo oczekiwany; Kicz nasz powszedni; „Coś więcej”, czyli jak daleko od rozrywki do sztuki?]

- **Internet i multimedia w pracy nauczyciela polonisty v. 2.0**
[Wojciech Strokowski] 260

[Zamiast wstępu, czyli o konieczności aktualizacji; Różnice technologiczne, mentalne, pokoleniowe; Informatyzacja szkół a informatyzacja młodzieży; W stronę lekcji interaktywnych; Zasoby sieciowe a polonista; Zagrożenia w pracy z Internetem – a może nowe perspektywy?]

ZMIANY W POTRZEBACH I MOŻLIWOŚCIACH WSPÓŁCZESNYCH UCZNIÓW

- **Reading Recovery, czyli zagraniczne programy czytelniczej edukacji wczesnoszkolnej a potrzeby polskiej szkoły** [Anna Janus-Sitarz] 281

[Kapitał kulturowy ucznia a edukacja szkolna; Oczekiwania wobec szkoły; Zagraniczne programy czytelniczej edukacji wczesnoszkolnej (1. Reading Recovery – program Marie Clay; 2. Amerykańskie programy edukacji czytelniczej; 3. Angielskie programy interwencyjne; 4. Doświadczenia i sukcesy edukacji fińskiej); Czy istnieje szansa na polskie Reading Recovery?]

- **Pedagogika Marii Montessori – propozycja dla współczesnej edukacji szkolnej** [Agnieszka Guzik] 298

[Różnorodność, sprzeczność i niepewność jako wyznaczniki obecnej rzeczywistości społeczno-kulturowej; Uczeń – w ujęciu pedagogiki Marii Montessori; Nauczyciel – w szkole Montessori; Przestrzeń edukacyjna – czyli rola otoczenia w systemie Montessori; Założenia pedagogiczne Montessori w praktyce; Wykorzystanie założeń pedagogicznych Marii Montessori na wyższych szczeblach edukacji (starsze klasy szkoły podstawowej, gimnazjum i liceum); Podsumowanie]

- **Rozwijanie kompetencji społecznych i emocjonalnych w działaniach profilaktycznych** [Patrycja Huget] 315

[W drodze do dojrzałości emocjonalno-społecznej; Popularność i odrzucenie w grupie rówieśniczej; Kształtowanie kompetencji społecznych i emocjonalnych w profilaktyce]